

**Центр
досліджень
визвольного
руху**

УКРАЇНСЬКИЙ ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ

№ 9

науковий збірник

Львів — 2007

**ІНСТИТУТ УКРАЇНОЗНАВСТВА ІМ. І. КРИП'ЯКЕВИЧА
НАН УКРАЇНИ**

ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ

Редакційна колегія: канд. іст. наук Володимир В'ятрович; Роман Грицьків (відповідальний редактор); проф., д-р іст. наук Ярослав Дашкевич; Руслан Забілий; акад. НАН України Ярослав Ісаєвич; проф. Володимир Косик; проф., д-р іст. наук Микола Литвин; д-р іст. наук Іван Патер; Михайло Романюк; д-р іст. наук Анатолій Русначенко; Андрій Сова.

Український визвольний рух / Центр досліджень визвольного руху, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. — Львів, 2007. — Збірник 9. — 320 с.

Збірник продовжує серію наукових публікацій документів, досліджень, спогадів та інших матеріалів, які розкривають різноманітні аспекти діяльності українського визвольного руху, його структур та окремих особистостей.

На обкладинці: *Повстанець Сукатий. Бережанщина (Тернопільська область).*

**Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України**

ЗМІСТ

ДЖЕРЕЛА ДО ІСТОРІЇ ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ

Олександр Іщук, Наталія Ніколасва

Життя, діяльність та загибель референта пропаганди карпатського крайового проводу ОУН Михайла Дяченка — 'Марка Боєслава' в світлі документів Галузевого державного архіву Служби безпеки України 5

ІСТОРІЯ УВО ТА ОУН У 1920—1939 РР.

Богдан Галайко

Ситуація на польсько-чехословацькому прикордонні у 1938 р. крізь призму діяльності польської Прикордонної охорони..... 45

Микола Посівнич

Форми та методи агітаційно-пропагандистської діяльності ОУН у 1929—1939 рр..... 61

ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН ОУН

Олександр Сич

Військова політика Закордонних Частин ОУН в умовах розгортання Холодної війни (1945—1950-ті рр.)..... 79

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

Микола Слободянюк

Проблема термінології у вивченні історії руху Опору в Україні 115

Володимир В'ятрович

До проблеми формування ідейно-програмових засад українського визвольного руху 1920-х—1950-х рр.....125

Тетяна Антонова

Жінка та її «мирні», «напівмирні» й «воєнні» ролі в боротьбі ОУН і УПА 138

<i>Дмитро Ткач</i>	
Мотивація вступу до лав УПА: до постановки проблеми	147
<i>Андрій Сова</i>	
Актуальні питання вивчення символіки українських молодіжних організацій Галичини кінця ХІХ — першої третини ХХ ст.....	157

СИМВОЛІКА

<i>Микола Чмир</i>	
Однострій та знаки розрізнення військовиків збройних сил ЗУНР (ЗОУНР) 1918—1919 рр.....	181
<i>Віталій Манзуренко</i>	
Лицарі Срібного хреста бойової заслуги 1-го та 2-го класів	248

ІСТОРИОГРАФІЯ, ОГЛЯДИ ТА РЕЦЕНЗІЇ

<i>Роман Грицьків</i>	
Діяльність Української Повстанської Армії у висвітленні польської історіографії (період Польської народної республіки)	280
<i>Руслан Забілій</i>	
Історія на замовлення? (Іваненко В., Якунін В. ОУН і УПА у Другій світовій війні: проблеми історіографії та методології. — Дніпропетровськ: АРТ-ПРЕС, 2006. — 423 с.).....	300
<i>Василь Горинь</i>	
Нові сторінки життєпису поета-упівця. Василенко Петро («Волош» — «Гетьманець» — «Полтавець»). Мої повстанські марші. Від Полтави до Ярослава, від Дніпра по Сян. Спогади, вірші, пісні / Упоряд. М. Петренко. — Львів: Ліга-Прес, 2006. — 142 с.: фото.	309
Відомості про авторів	316

ДЖЕРЕЛА ДО ІСТОРІЇ ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ

ОЛЕКСАНДР ІЩУК, НАТАЛІЯ НІКОЛАЄВА

ЖИТТЯ, ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЗАГИБЕЛЬ РЕФЕРЕНТА ПРОПАГАНДИ КАРПАТСЬКОГО КРАЙОВОГО ПРОВоду ОУН МИХАЙЛА ДЯЧЕНКА — ‘МАРКА БОЄСЛАВА’ В СВІТЛІ ДОКУМЕНТІВ ГАЛУЗЕВОГО ДЕРЖАВНОГО АРХІВУ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Пропоновану статтю присвячено долі одного з найвідоміших підпільних поетів, керівника референтури пропаганди Карпатського крайового проводу ОУН Михайла Дяченка — ‘Марка Боєслава’.

Українські дослідники вже досить тривалий час вивчають біографію М. Дяченка. Найновіше дослідження про поета підготував І. Гушак. Воно було видане у Львові 2003 р.¹, в ньому розглянуто життєвий шлях М. Дяченка, його діяльність у підпіллі протягом 1944—1952 рр., а також уміщено деякі його вірші.

Кандидат філологічних наук П. Дрогомирецький підготував передмову до книжки вибраних віршів М. Дяченка, опублікованої 1995 р. Він проаналізував основні напрями творчості поета й детально висвітлив його біографію².

Окремі статті про творчість М. Дяченка з’являлись у періодичних виданнях. Зокрема, 1999 р. в журналі «Дзвін» було вміщено працю І. Роздольської³, а 2002 р в часописі «Визвольний шлях» опубліковано статтю М. Климишина⁴.

¹ Гушак І. Марко Боєслав — сурмач УПА (Серія «Подвижники національної ідеї»). — Львів, 2002. — 88 с.

² Дрогомирецький П. «Бо не рабом співав я думи вірно...» // Михайло Дяченко (Марко Боєслав). Я все віддав тобі, Україні (вибране). — Івано-Франківськ, 1995. — С. 3—14.

³ Роздольська І. На шляху державницького змагу: (Михайло Дяченко-Гомін-Марко Боєслав) // Дзвін. — 1999. — № 3-4. — С. 129—135.

⁴ Климишин М. Михайло Дяченко — Марко Боєслав — поет УПА // Визвольний шлях. — 2002. — Кн. 8. — С. 93—99.